Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Eleonora Badan - Melnic

Dosarul nr. 2a-1287/2023
(2-22080453-02-2a-03042023)

D E C I Z I E

7 noiembrie 2023 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Anatol Pahopol
Judecători Ala Malîi și Ruxanda Pulbere

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererile de apel declarate de către Rotar Gheorghe și reprezentantul S.C. ”TORCONST” S.R.L., avocatul Mamaliga Vitalii,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Rotar Gheorghe împotriva S.C. ”TORCONST” S.R.L. cu privire la încasarea salariului, penalității și a altor plăți, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 decembrie 2022, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de către Rotar Gheorghe împotriva S.C. ”TORCONST” S.R.L. cu privire la încasarea salariului, penalității și a altor plăți, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Argumentele reclamantului:

1. La 6 iunie 2022, Rotar Gheorghe s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva S.C. ”TORCONST” S.R.L. cu privire la încasarea salariului, penalității și a altor plăți, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că raporturile dintre dânsul și S.C. ”TORCONST” S.R.L. au fost reglementate de contractul individual de muncă nr. 1/SC/GhR din 1 noiembrie 2019, în care la pct.11 (a) și pct. 12 a fost prevăzut salariu (net) lunar în sumă de 10000 lei, cu ziua de salarizare în data de 25 a fiecărei luni.
3. În perioada de acțiune a contractului individual de muncă pârâtul a admis abateri de la cadrul legal și contractual referitor la achitarea la timp a salariilor, motiv pentru care au fost întreprinse mai multe tentative de a elucida situația reală în baza documentelor contabile și de a soluționa amiabil litigiul.
4. Astfel, deși în perioada de valabilitate a contractului individual de muncă au fost calculate salarii, iar organelor fiscale le-au fost prezentate dări de samă pentru lunile ianuarie, februarie, martie, iunie, iulie, august și septembrie ale anului 2020, în realitate achitările salariilor pentru lunile ianuarie, februarie, martie, august și septembrie ale anului 2020 au

fost efectuate cu întârzieri esențiale, iar salariile pentru iunie si iulie ale anului 2020 nu au fost achitate până în prezent.

5. La 5 aprilie 2022 a solicitat pârâtului prezentarea documentelor confirmative de achitare a salariilor pentru perioada ianuarie – septembrie 2020, achitarea restanțelor la salariu, precum și calculele de compensare a prejudiciului pentru neachitarea la timp a salariilor conform prevederilor art. 142 alin. (2), art. 145 și art. 330 alin. (2) Codul muncii.
6. Potrivit răspunsului S.C. ”TORCONST” S.R.L. din 11 aprilie 2022 salariile pentru lunile iunie și iulie ale anului 2020 ar fi fost achitate în aprilie și mai ale anului 2020 (în baza listei de plată nr. 0000000015 din 30 aprilie 2020 și a listei de plată nr.0000000019 din 31 mai 2020), iar pentru lunile august și septembrie, pârâtul a recunoscut că achitările au fost efectuate cu întârziere de 62 și 32 zile, în timpul cel mai apropiat urmând a fi calculate și achitate prejudiciile respective.
7. Deoarece în opinia reclamantului listele de plată nominalizate supra nu puteau servi ca documente legale confirmative, iar achitarea prejudiciului nu a avut loc, la 19 aprilie 2022 s-a adresat pârâtului repetat și, subliniind că documentele transmise la 11 aprilie 2022 nu pot confirma faptul achitării, a reiterat solicitarea să îi fie transmise documentele confirmative privind achitarea salariilor pentru lunile ianuarie, februarie și martie 2020, precum și efectuarea calculelor privind prejudiciile cauzate de întârzierile la salarii pentru perioada ianuarie – septembrie 2020.
8. Potrivit răspunsului S.C. ”TORCONST” S.R.L. din 21 aprilie 2022 se confirmă că listele de plată din 30 aprilie 2020 și 31 mai 2020 nu probează faptul achitării salariilor pentru lunile iunie și iulie ale anului 2020 și au rolul de a justifica dispozițiile de plată a salariilor nr. 7 din 30 aprilie 2020 și nr. 9 din 31 mai 2020 și că alte documentele nu pot fi prezentate.
9. Întru cât pârâtul a evitat transmiterea documentelor care ar fi confirmat achitarea salariilor pentru lunile ianuarie, februarie și martie 2020, la 5 mai 2022 a mai solicitat o dată pârâtului prezentarea documentelor confirmative ce țin de achitarea salariilor, prezentarea calculelor prejudiciului cauzat de întârzierile la achitarea salariilor și achitarea restanțelor care rezultă din neplata salariilor, însă nu a primit răspuns.
10. În baza celor expuse, în temeiul art.art. 142, 145, 330, 355 Codul muncii, Rotar Gheorghe a solicitat încasarea de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. a prejudiciului cauzat de reținerea plății salariului pentru lunile august și septembrie a anului 2020 în mărime de 4620,00 lei.
11. Prin cererea din 12 septembrie 2022 Rotar Gheorghe și-a majorat cuantumul pretenției înaintate, precum și a înaintat pretenții accesorii, solicitând în final încasarea de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. a salariului pentru lunile ianuarie, februarie, martie, iunie și iulie 2020 în mărime a câte 10000,00 lei pentru fiecare lună, a prejudiciului cauzat de reținerea plății salariului pentru lunile ianuarie, februarie, martie, iunie, iulie, august și septembrie a anului 2020 în mărime totală de 138 810,00 lei și compensarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariilor conform prevederilor Legii salarizării nr. 847 din 2002 în mărime de 19829,20 lei.
12. La 9 noiembrie 2022 Rotar Gheorghe și-a micșorat cuantumul pretențiilor înaintate, solicitând încasarea de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. a salariului pentru lunile iunie și iulie a anului 2020 în mărime de 20 000,00 lei (câte 10000,00 lei pentru fiecare lună), a prejudiciului cauzat de reținerea plății salariului pentru lunile iunie, iulie, august și

septembrie a anului 2020 în mărime totală de 56580,00 lei, compensarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariilor conform prevederilor Legii salarizării nr. 847 din 2002 în mărime de 8220,00 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Poziția instanței de fond:

13. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 decembrie 2022 cererea de chemare în judecată înaintată de către Rotar Gheorghe împotriva S.C. ”TORCONST” S.R.L. cu privire la încasarea salariului, penalității și a altor plăți, precum și compensarea cheltuielilor de judecată s-a admis parțial și s-a încasat de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. în beneficiul lui Rotar Gheorghe suma de 20000 (douăzeci mii) lei cu titlu de salariu pentru lunile iunie și iulie 2020 și 5000 (cinci mii) lei pentru compensarea cheltuielilor de asistență juridică, în rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.
14. Totodată, s-a încasat de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. în beneficiul statului suma de 600 (șase sute) lei cu titlu de taxă de stat, de a cărei plată a fost scutit, de drept, reclamantul Rotar Gheorghe.
15. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că din materialele cauzei nu urmează documente de plată ce ar confirma achitarea salariului pentru lunile iunie și iulie, or, întreprinderea utilizează în calitate de document confirmativ pentru justificarea operațiunii de plată a mijloacelor bănești din casieria întreprinderii documentul primară – dispoziția de plată sau alte scripte întocmite în modul corespunzător cu aplicarea ștampilei cu atributele dispoziției de plată, iar listele de plată reprezintă niște anexe la dispozițiile de plată de casă și nu poartă un caracter probatoriu în calitate de confirmare a achitărilor.
16. Cât privește aprecierea ca fiind neîntemeiată a pretenției de încasare a sumei de 56580 lei cu titlu de prejudicii cauzate prin neachitarea la timp a salariilor conform art. 330 alin. (2) Codul muncii, în cuantum de 0,3% pentru fiecare zi de întârziere, prima instanță a menționat că această normă legală reglementează cazurile particulare de răspundere patrimonială a angajatorului, acesta din urmă având obligația de a achita salariatul, suplimentar, pentru fiecare zi de întârziere 0,3 la sută din suma neplătită în termen doar în cazul existenței vinei angajatorului, ca o condiție obligatorie prevăzută de lege pentru angajarea răspunderii patrimoniale.
17. În speță partea reclamantă nu și-a exercitat pe deplin obligația probațiunii și nu a elucidat aspectele ce vizează vinovăția pârâtului în neplata salariilor pentru perioada respectivă, precum și reperul temporal al survenirii răspunderii angajatorului.
18. În special, a atras atenția asupra faptului că nu există o prezumției a vinei angajatorului care să fie prevăzută de lege și, potrivit normei procesuale de la art. 118, alin. (1) Cod de procedură civilă, care prevede că *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel*, precum și asupra faptului că reclamantul Rotar Gheorghe atât până, cât și ulterior încetării contractului individual de muncă nu a ridicat obiecții cu privire la plățile salariale și nu a cerut plăți salariale restante.
19. Cu privire la netemeinica pretenției de compensare a pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariilor conform prevederilor Legii salarizării nr. 847 din 2002 prima instanță a invocat că Rotar Gheorghe nu a demonstrat și nu a oferit explicații plauzibile cu privire la sumele pretinse drept compensare a pierderilor cauzate de neachitarea la timp a

salariilor. În particular, s-a atestat lipsa unui calcul aferent sumelor pe care reclamantul a solicitat să îi fie compensate.

20. În final, ținând cont de faptul că reclamantul în prezentul litigiu a avut câștig de cauză și a fost reprezentat în procesul de judecată de către avocat, dar și de faptul că se încadrează în categoria subiecților de drept scutiți de la plata taxei de stat, prima instanța a încasat din contul pârâtului în beneficiul statului suma de 600 lei cu titlu de taxă de stat, ce reprezintă suma proporțională părții admise din acțiune și în beneficiul lui Rotar Gheorghe suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică, ca fiind una reală, necesară și rezonabilă.

Solicitarea apelantului:

21. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 decembrie 2022, atât Rotar Gheorghe cât și S.C. ”TORCONST” S.R.L. au declarat apel împotriva acesteia, primul solicitând casarea hotărârii în partea pretențiilor respinse cu adoptarea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a pretențiilor, iar ultimul – casarea integrală a hotărârii și adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Argumentele părților:

22. În susținerea apelului, Rotar Gheorghe, pe lângă faptul că a reiterat argumentele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată, a criticat soluția instanței de a-i fi compensate cheltuielile de asistență juridică parțial.
23. Cu privire la acest aspect a indicat că instanța a omis să se expună asupra criteriilor esențiale de apreciere a remunerației avocatului: realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime.
24. Totodată, a menționat că în situația în care prima instanță a constatat temeinica pretenției de bază, urma să admită și pretențiile subsidiare, constituite din încasarea prejudiciilor cauzate pentru neachitarea salariilor în termen și compensarea întârzierilor prin indexare.
25. La rândul său, avocatul Mamaliga Vitalii în interesele S.C. ”TORCONST” S.R.L. în motivarea apelului a invocat că instanța nu a elucidat toate momentele importante pentru justa soluționare a cauzei în vederea respingerii acțiunii, și anume la dosar a fost anexată informația privind veniturile calculate și achitate in folosul persoanelor fizice și impozitul pe venit reținut din aceste venituri pentru anul 2020, în care este reflectat salariul achitat în favoarea lui Rotar Gheorghe.
26. La fel a indicat că Rotar Gheorghe a activat la S.C. ”TORCONST” S.R.L. în perioada 2 ianuarie 2020 - februarie 2022, contractul fiind reîncheiat de 2 ori pe o perioadă de 1 an, însă pe parcursul acestei perioade Rotar Gheorghe nu a invocat niciodată pretenții despre faptul că nu au fost achitate salariile pentru lunile iulie-august 2020.
27. În ședința instanței de apel, apelantul/reclamant Rotar Gheorghe și reprezentantul acestuia, avocatul Barbă Tudor au susținut apelul din motivele de fapt și de drept indicate în acesta și au solicitat admiterea lui în modul formulat, precum și respingerea apelului declarat de către S.C. ”TORCONST” S.R.L.
28. În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului/pârât S.C. ”TORCONST” S.R.L., avocatul Mamaliga Vitalii a solicitat respingerea apelului formulat de Rotar Gheorghe și admiterea apelului S.C. ”TORCONST” S.R.L. în modul formulat.

Aprecierea instanței de apel:

29. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat de S.C. ”TORCONST” S.R.L.neîntemeiat și care urmează a fi respins, iar apelul declarat de Rotar Gheorghe – întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii primei instanțe, din următoarele motive.
30. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *”instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces”.*
31. Potrivit art. 385 lit. c) Cod de procedură civilă ”*instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre”.*
32. Colegiul civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
33. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
34. Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă *”fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale, dacă legea nu dispune altfel”.*
35. Totodată, prevederile art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilesc că *”circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace probante nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace”.*
36. În conformitate cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă *”instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală,*

completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege".

37. Astfel, probatoriul administrat în speță atestă că la 1 noiembrie 2019 Rotar Gheorghe și S.C. "TORCONST" S.R.L. au încheiat contractul individual de muncă nr. 1/SC/GhR/ pe o durată determinată ce include intervalul 1 noiembrie 2019 – 31 decembrie 2020.
38. La pct. 11 din contractul individual de muncă părțile au convenit asupra condițiilor de retribuire a muncii salariatului, în particular, fiind reglementat la lit. a) că salariul (net) lunar de bază este de 10000 lei.
39. Totodată, în corespundere cu pct. 12 din contractul individual de muncă nr. 1/SC/GhR/ din 1 noiembrie 2019, ziua de salarizare la pct. 11 (a+b+c) este data de 25 a fiecărei luni.
40. Din informația nr. 1 din 31 decembrie 2020, eliberată de către S.C. "TORCONST" S.R.L. urmează că lui Rotar Gheorghe pe parcursul anului 2020 s-a achitat sub formă de salariu suma de 658700,21 lei.
41. În același timp, din suportul probatoriu urmează mai multe liste de plată, conform cărora lui Rotar Gheorghe urma să-i fie achitat salariul, dintre care cele pentru luna iunie 2020 cu nr. 0000000023 și pentru luna iulie 2020 cu nr. 0000000026 nu conțin semnătura lui Rotar Gheorghe.
42. La fel, din suportul probatoriu urmează datele de evidență contabilă a S.C. "TORCONST" S.R.L. a contului de card 531.1 pentru anul 2020, în privința salariatului Rotar Gheorghe, potrivit cărora după transferarea salariului în luna mai 2020, următorul transfer este în luna octombrie 2020.
43. De asemenea, potrivit ordinilor de plată nr. 1483 și nr. 1498 S.C. "TORCONST" S.R.L. a transferat la contul lui Rotar Gheorghe salariul pentru luna august 2020 la 25 noiembrie 2020, salariul pentru luna septembrie 2020 la 26 noiembrie 2020.
44. În scopul soluționării amiabile a litigiului, reclamantul Rotar Gheorghe a expediat pârâtului somații la 5 aprilie 2022, la 19 aprilie 2022 și la 5 mai 2022, prin răspunsurile la care S.C. "TORCONST" S.R.L. a insistat asupra faptului că Rotar Gheorghe a beneficiat de plățile salariale revendicate.
45. În contextul pretențiilor înaintate, instanța de apel reține prevederile art. 9 alin.(1) lit. d) din Codul muncii, conform cărora *"salariatul are dreptul la achitarea la timp şi integrală a salariului, în corespundere cu calificarea sa, cu complexitatea, cantitatea şi calitatea lucrului efectuat.".*
46. Potrivit art. 10 alin.(2) lit. h) Codul muncii *"angajatorul este obligat să plătească integral salariul în termenele stabilite de prezentul cod, de contractul colectiv de muncă şi de contractele individuale de muncă".*
47. Art. 128 alin. (1) Codul muncii prevede că *"salariul reprezintă orice recompensă sau cîştig evaluat în bani, plătit salariatului de către angajator în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată."*
48. Conform art. 141 alin. (3) Codul muncii *" plata salariului poate fi efectuată atât în numerar, cât şi prin virament la contul salariatului, deschis la prestatorul de servicii de plată, cu achitarea serviciilor respective din contul angajatorului".*
49. În temeiul art. 142 alin.(1) lit. b) alin.(3) Codul muncii *"salariul se plăteşte periodic, nemijlocit salariatului sau persoanei împuternicite de acesta, în baza unei procuri autentificate, la locul de muncă al salariatului sau se transferă la contul acestuia, deschis la prestatorul de servicii de plată, în zilele de lucru stabilite în contractul*

colectiv sau individual de muncă, dar nu mai rar decît o dată pe lună pentru salariaţii remuneraţi în baza salariilor lunare ale funcţiei. La achitarea salariului, angajatorul este obligat să informeze în scris fiecare salariat despre părţile componente ale salariului ce i se cuvine pentru perioada respectivă, despre mărimea şi temeiurile reţinerilor efectuate, despre suma totală pe care urmează să o primească, precum şi să asigure efectuarea înscrierilor respective în registrele contabile".

50. La fel, Conform articolului 329 alin. (1) și (2) Codul muncii *" angajatorul este obligat să repare integral prejudiciul material şi cel moral cauzat salariatului în legătură cu îndeplinirea de către acesta a obligaţiilor de muncă sau ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel. Prejudiciul moral se repară în formă bănească sau într-o altă formă materială determinată de părţi".*
51. În acord cu prevederile art. 330 alin. (1) lit. e) din Codul muncii *"angajatorul este obligat să compenseze persoanei salariul pe care aceasta nu l-a primit, în toate cazurile privării ilegale de posibilitatea de a munci. Această obligaţie survine, în particular, în caz de reţinere a plăţii salariului".*
52. În același timp, în sensul art. 3 alin. (1) din Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15 decembrie 2017 " *documentul primar este confirmarea documentară care justifică producerea faptelor economice sau care acordă dreptul de a le efectua (produce); certifică producerea unui eveniment".*
53. Conform art. 11 alin. (1), (3) și (4) din Legea menționată " *faptele economice se contabilizează în temeiul documentelor primare. Documentele primare se întocmesc în timpul efectuării (producerii) faptelor economice, iar dacă acest lucru este imposibil – nemijlocit după efectuarea (producerea) faptelor respective. Entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare aprobate de Ministerul Finanţelor şi alte autorităţi publice sau poate elabora şi utiliza formulare de documente primare, aprobate de conducerea acesteia, cu respectarea prevederilor alin. (7) şi (8)".*
54. Prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 216 din 28 decembrie 2015 au fost aprobate formularele de evidență contabilă, printre care și dispoziția de plată (formularul OC-2), potrivit mențiunilor din care " *dispoziția de plată este un formular tipizat reglementat pentru plăți din cont conform prevederilor legale ce servește ca: - dispoziție pentru casierie, în vederea achitării în numerar a unor sume, potrivit dispozițiilor legale, inclusiv a avansurilor; - document justificativ de înregistrare în registrul de casă, în borderoul cumulativ și în contabilitate, în cazul efectuării plăților potrivit dispozițiilor legale".*
55. Normele legale citate supra impun în sarcina angajatorului obligația de a achita salariului în termenii stabiliți de lege și/sau contractul individual de muncă. Astfel, condiția de bază pentru înaintarea acțiunii cu privire la încasarea salariului restant este ca angajatorul să înregistreze o restanță la achitarea salariului.
56. Raportând circumstanțele speței deduse judecării la prevederile legale enunțate, Colegiul judiciar recunoaște ca fiind corectă motivarea efectuată de către instanța de fond cu privire la faptul că nu se identifică documente de plată ce ar confirma achitarea salariului pentru lunile iunie și iulie 2020 către Rotar Gheorghe pentru munca prestată în conformitate cu prevederile contractului individual de muncă și a normelor legale, iar pentru a nu admite repetări inutile, instanța de apel le va însuși.

57. Colegiul apreciază critic argumentele apelantului S.C. ”TORCONST” S.R.L. cu referire la informația privind veniturile calculate și achitate în folosul persoanelor fizice și impozitul pe venit reținut din aceste venituri pentru anul 2020, or, fără a contesta de principiu că S.C. ”TORCONST” S.R.L., în calitate de angajator, în conformitate cu prevederile Capitolului 15 Cod fiscal, a calculat și a reținut din salariu lui Rotar Gheorghe un impozit, determinat conform modului stabilit de Guvern, precum și a prezentat ultimului informația respectivă, subliniază că înscrisurile date nu probează achitarea efectivă a salariului.
58. Dimpotivă, din suportul probatoriu nu urmează achitarea salariului pentru lunile iunie și iulie 2020, circumstanță care fundamentează obligația angajatorului de a compensa munca prestată și de a-i achita lui Rotar Gheorghe salariu pentru perioadele efectiv lucrate.
59. La acest capitol, Colegiul civil menționează că, întrucât avocatul Mamaliga Vitalii, în interesele S.C. ”TORCONST” S.R.L. a invocat circumstanțe în susținerea obiecțiilor împotriva hotărârii contestate, acesta urma să le dovedească, or, în temeiul art. 122 alin.(1) Cod de procedură civilă ”*circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.”*
60. Respectiv, în accepțiunea instanței de apel realizarea unui drept nu se face gratuit, fără a fi supus unor rigori procedurale în ceea ce privește respectarea sarcinii probațiunii, or apelantul prin prisma raționamentului instituit la art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă, urmează să demonstreze temeinicia obiecțiilor, iar la caz S.C. ”TORCONST” S.R.L. nu a realizat pe deplin această sarcină legală.
61. În ceea ce privește pretenția reclamantului privind încasarea penalității, Colegiul notează că art. 330 alin. (2) Codul muncii stabilește expres *”în caz de reţinere, din vina angajatorului, a salariului (art.142), a indemnizaţiei de concediu (art.117), a plăţilor în caz de eliberare (art.143) sau a altor plăţi (art.123, 124, 127, 139, 186, art.225 alin.(8) etc.) cuvenite salariatului, acestuia i se plătesc suplimentar, pentru fiecare zi de întârziere, 0,3 la sută din suma neplătită în termen.”*
62. Cu privire la acest aspect, Colegiul civil reține că, într-adevăr, consecinţele prevederilor art. 330 alin. (2) din Codul muncii, survin doar în cazul existenţei vinei angajatorului ca o condiţie obligatorie prevăzută de lege pentru angajarea răspunderii patrimoniale indicate, însă angajatorul care nu şi-a executat obligaţiile prevăzute de lege şi de contractul individual de muncă este prezumat în culpă, fiind apărat (eliberat) de răspundere numai dacă dovedeşte că a fost împiedicat să execute prevederile contractului printr-o cauză care nu-i poate fi imputată
63. Astfel, Colegiul conchide că prima instanță eronat a inversat sarcina probei și a examinat pretenția dată prin prisma faptului că reclamantul Rotar Gheorghe nu și-a exercitat pe deplin obligația probațiunii și nu a elucidat aspectele ce vizează vinovăția pârâtului în neplata salariilor pentru perioada respectivă, or, influențată de caracterul social pronunţat al relaţiilor de muncă, vina angajatorului este una prezumată.
64. Prin urmare, Colegiul, reținând că S.C. ”TORCONST” S.R.L. a transferat la contul lui Rotar Gheorghe salariul pentru luna august 2020 la 25 noiembrie 2020, salariul pentru luna septembrie 2020 la 26 noiembrie 2020, iar salariul pentru lunile iunie și iulie 2020 nu a fost transferat, luând în considerație perioadele corespunzătoare de întârziere de 92

zile (26 august 2020 – 25 noiembrie 2020), de 62 zile (26 septembrie 2020 – 26 noiembrie 2020), de 880 zile (26 iunie 2020 – 22 noiembrie 2022) și 850 zile (26 iunie 2020 – 22 noiembrie 2022), conchide necesitatea încasării de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. a prejudiciului pentru reținerea salariului în mărime de 56460,00 lei (10000,00x92x0,3 + 10000,00x62x0,3 + 10000,00x880x0,3 + 10000,00x850x0,3).

65. Colegiu respinge ca neîntemeiate argumentele pârâtului/apelantul S.C. ”TORCONST” S.R.L. preluate de prima instanță cu privire la faptul că reclamantul Rotar Gheorghe a activat la întreprinderea respectivă și ulterior încetării contractului individual de muncă, până în februarie 2022, iar în această perioadă nu a ridicat obiecții cu privire la plățile salariale și nu a cerut plăți salariale restante, subliniind că achitarea la timp a plăţilor salariale constituie obligaţia pozitivă a angajatorului.
66. Cu privire la pretenția reclamantului de compensare a pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariilor conform prevederilor Legii salarizării nr. 847 din 2002, instanța de apel menționează că potrivit art. 145 alin. (1) Codul muncii ”*compensarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariului se efectuează prin indexarea obligatorie şi în mărime deplină a sumei salariului calculat dacă reținerea acestuia a constituit cel puțin o lună calendaristică de la data stabilită pentru achitarea salariului lunar*.”
67. Conform art. 35 alin. (1) din Legea salarizării nr. 847 din 2002 ”*compensarea pierderii unei părţi din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de plată a acestuia se efectuează prin indexarea obligatorie şi în mărime deplină a sumei salariului calculat dacă reținerea acestuia a constituit o lună calendaristică şi mai mult după expirarea lunii următoare lunii pentru care urma să se plătească salariul.*
68. În scopul asigurării recuperării pierderii de către angajaţi a unei părţi din salariu, cauzate de majorarea preţurilor şi tarifelor la mărfurile de consum şi la servicii, care a avut loc în perioada reținerii achitării acestuia, în conformitate cu art. 35 din Legea salarizării nr. 847 din 2002, prin Hotărârii Guvernului nr. 535 din 07.05.2003 a fost aprobat Modul de calculare și de plată a sumei de compensare a pierderii unei plăți din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de achitare a acestuia.
69. În conformitate cu pct. 2 al Modului de calcul menționat supra *”compensarea pierderii unei părţi din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de plată a acestuia se efectuează de către toate întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile din sectorul real şi sectorul bugetar, indiferent de tipul de proprietate şi forma de organizare juridică, prin indexarea obligatorie şi în mărime deplină a sumei salariului calculat, dacă reţinerea a durat o lună calendaristică şi mai mult după expirarea lunii următoare lunii pentru care urma să fie plătit”.*
70. Totodată, potrivit pct. 11 a Modului de calcul *”litigiile ce ţin de plata compensaţiei pentru pierderea unei părţi din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de plată a acestuia sînt examinate în modul stabilit de legislaţie pentru soluţionarea litigiilor de muncă”*
71. La caz, reclamantul/apelant Rotar Gheorghe nu a prezentat un refuz al angajatorului de a calcula și de a plăti suma de compensare a pierderii unei plăți din salariu neachitat în termen, or, potrivit Hotărârii Guvernului prin care a fost aprobat modul de calculare și de plată a sumei de compensare a pierderii unei plăți din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de achitare a acestuia, în instanța de judecată poate fi atacat refuzul

angajatorului de a calcula și de a plăti suma de compensare a pierderii unei plăți din salariu neachitat în termen.

72. Prin urmare, Colegiul conchide că prima instanță corect a conchis netemeinicia pretenției de compensare a pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariilor prin prisma faptului că, contrar prevederilor art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, Rotar Gheorghe nu a dovedit circumstanțele pe care le-a invocat drept temei al pretenției respective.
73. Cu privire la cheltuielile de judecată, instanța de apel reține următoarele. Conform art. 98 alin. (1) Cod de procedură civilă, ”*cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.”*
74. Prin prisma normei enunțate, în raport cu pretențiile admise din acțiune, Colegiul va dispune încasarea de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. în beneficiul statului a taxei de stat majorată de la suma de 600 lei la suma de 1693,80 lei.
75. În conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă *”instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului”.*
76. Totodată, art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă prevede că *”instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile”,* iar alin. (1^1) a aceluiași articol prevede că *”cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat”.*
77. Instanța de apel învederează că cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime. Sunt realmente angajate sumele pe care reclamantul le-a plătit sau trebuie să le plătească avocatului. Aici necesită a fi evidenţiat că pentru dovada cheltuielilor suportate, partea care pretinde compensarea cheltuielilor urmează să prezinte dovada achitării onorariilor avocaţilor.
78. Totodată, necesitatea cheltuielilor indică timpul rezonabil necesar pentru a reprezenta reclamantul, probat prin listă detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).
79. Caracterul rezonabil al cheltuielilor semnifică faptul că, în raport cu natura activităţii efectiv prestate, complexitatea, riscul implicat de existenţa litigiului sau şi reputaţia celui care acorda asemenea servicii, ele să nu fie exagerate. Astfel, pentru determinarea caracterului rezonabil al cheltuielilor compensației acordate și pentru o apreciere corectă se va ține cont de: a) complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; b) aportul avocatului la soluționarea cauzei; c) timpul şi munca depusă de avocat; d) aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoştinţe tehnice speciale, cunoaşterea profundă a unor reglementări de profil, cunoaşterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); e) faptul în ce măsură

munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; f) rezultatul obținut; g) restricțiile de timp impuse de client şi de circumstanțele cauzei; h) natura şi durata relației dintre avocat şi client; i) experiența, reputația şi abilitatea avocatului; j) justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; k) suma despăgubirilor pretinse în cauză; l) alți factori, la discreția instanței.

80. Așadar, opinia instanței de fond s-a concentrat pe faptul că suma de 20000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică este una exagerată, considerând posibilă compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5 000 lei, această din urmă sumă fiind una rezonabilă, în corespundere cu natura litigiului, actele întreprinse, complexitatea acțiunilor procesuale, numărul ședințelor de judecată și admiterea parțială a acțiunii.
81. În speță, reclamantul a pretins suma de 20000,00 lei pentru cheltuieli de asistență juridică, prezentând doar bonul de plată din 25 mai 2022.
82. Prin urmare, în lipsa unui raport detaliat al activității avocatului în prezenta speță, precum și sub aspectul rezonabilității cheltuielilor de asistență juridică, Colegiul conchide că instanța de fond corect a concluzionat valoarea excesivă a cheltuielilor de asistență juridică solicitate.
83. În același timp, luând în considerație că instanța de apel a ajuns la concluzia necesității încasării de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. a prejudiciului pentru reținerea salariului, va majora cheltuielile de asistentă juridică încasate de la suma de 5000(cinci mii),00 lei până la suma de 7000(șapte mii),00 lei.
84. Referitor la criticile apelantului Rotar Gheorghe, Colegiul menționează că prin compensarea parțială a costului asistenței juridice acordate de avocat din contul părții pârâte, instanța nu modifică onorariu plătit de reclamant reprezentantului său, conform contractului de asistența juridică încheiat, ci dispune compensarea reclamantului din contul pârâtului doar costul asistenței juridice strict necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime în coraport cu complexitatea cazului. În cazul în care reclamantul conform condițiilor contractuale stabilite cu reprezentantul său, a achitat ultimului costuri mai mari a asistenței juridice, decât cel care a fost compensat acestuia din contul pârâtului, atunci această este dreptul reclamantului și este realizarea condițiilor contractului de asistența juridică încheiat cu avocatul respectiv.
85. În acest sens, se subliniază dreptul instanței de a aprecia din oficiu nu doar necesitatea cheltuielilor suportate, dar și cuantumul real al acestora sub sancțiunea de reducere a cheltuielilor pretinse. Partea adversă, care deși este vinovată de declanșarea procesului judiciar, trebuie să suporte doar cheltuielile făcute justificat de către partea câștigătoare.
86. Cu referire la solicitarea apelantului Rotar Gheorghe privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2000 lei în instanța de apel, având în vedere că s-a stabilit temeinicia apelului declarat de Rotar Gheorghe, Colegiul va dispune încasarea din contul S.C. ”TORCONST” S.R.L. în beneficiul lui Rotar Gheorghe a sumei de 2000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în instanța de apel.
87. Astfel, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de către S.C. ”TORCONST” S.R.L. și a admite apelul declarat de Rotar Gheorghe, cu casarea parțială a hotărârii primei instanțe, în partea respingerii pretențiilor privind încasarea penalității și cuantumului cheltuielilor de judecată.
88. În conformitate cu prevederile art.385 lit. c), art.390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de reprezentantul S.C. ”TORCONST” S.R.L., avocatul Mamaliga Vitalii.

Se admite cererea de apel declarată de către Rotar Gheorghe.

Se casează parțial hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 decembrie 2022, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Rotar Gheorghe împotriva S.C. ”TORCONST” S.R.L. cu privire la încasarea salariului, penalității și a altor plăți, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, și anume în partea respingerii pretențiilor privind încasarea penalității și cuantumului cheltuielilor de judecată și în această parte se adoptă o hotărâre nouă, prin care:

Se încasează de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. în beneficiul lui Rotar Gheorghe suma de 56460(cincizeci și șase mii patru sute șaizeci),00 lei cu titlu de penalitate pentru reținerea salariului și cheltuielile de asistentă juridică majorate de la suma de 5000(cinci mii),00 lei până la suma de 7000(șapte mii),00 lei.

Se încasează de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. în beneficiul statului taxa de stat majorată de la suma de 600(șase sute),00 lei până la suma de 1693(una mie șase sute nouăzeci și trei),80 lei.

În rest, hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 decembrie 2022 se menține.

Se încasează de la S.C. ”TORCONST” S.R.L. în beneficiul lui Rotar Gheorghe cheltuielile de asistentă juridică suportate în instanța de apel în sumă de 2000(două mii),00 lei.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Anatol Pahopol

Judecători Ala Malîi

Ruxanda Pulbere